

УДК 347.96

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-95-101

Цагік ОГАНІСЯН©

кандидат юридичних наук

(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МЕДІАТОРІВ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Охарактеризовано сучасний стан та перспективи розвитку системи підготовки медіаторів в Україні. Закон України закріпив правовий статус медіаторів, що актуалізувало цей вид професійної діяльності. В Україні є конкуренція між закладами вищої освіти та професійними неурядовими організаціями медіаторів як суб'єктами підготовки та перепідготовки майбутніх медіаторів. Неурядові організації в Україні пропонують широкий спектр освітніх послуг у сфері медіації і фактично монополізують цю сферу.

Зроблено висновки про те, що здатність врегулювати правові спори вимагає від фахівця глибокого знання і розуміння фундаментальних принципів права та відповідного законодавства. Професійно підготовлені та кваліфіковані медіатори з юридичною освітою можуть брати участь у вирішенні правових спорів. Спеціальна підготовка медіаторів з вирішення правових спорів має базуватись на основі вищої юридичної освіти (не нижче магістерського рівня вищої освіти).

Ключові слова: медіація, медіатори, професійна підготовка, кваліфікація медіатора, стандартизація підготовки медіаторів, атестація медіаторів, реєстр медіаторів.

Постановка проблеми. Медіація в Україні набуває розвитку у зв'язку з тенденціями гуманізації, лібералізації та демократизації публічно-правового сектора. Саморегулювання деяких професій і видів діяльності свідчить про свободу і динамізм розвитку суспільних відносин, а також про відкритість держави до нових запитів громадянського суспільства. Якщо громадяни не довіряють класичним державним інституціям, їх «підміняють» нові, прогресивні і гнучкі громадянські інституції, що працюють на договірних умовах і ставлять на найвищий пріоритет справедливість і рівність для сторін спору.

Активний розвиток медіації, як способу вирішення правових спорів, призвів до гострої потреби ухвалення закону про медіацію, який був розроблений представниками неурядових організацій. У 2021 році інститут медіації отримав правове регулювання на рівні закону. Цей довгоочікуваний крок розпочав новий етап розвитку альтернативного вирішення правових спорів в Україні та кардинально змінив попит на цю професію серед українських правників.

Після ухвалення Закону України «Про медіацію» система підготовки медіаторів в Україні отримала нові перспективи. Правове врегулювання інституту медіації закріпило правовий статус медіаторів, чим автоматично зміцнило та актуалізувало цей вид професійної діяльності. Але в Україні досі не сформовано дієвої і надійної системи підготовки медіаторів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Окремі аспекти інституту медіації досліджували Х. Алікперова, О. Аллахвердова, А. Арутюнян, А. Біцай, С. Бобровник, Г. Гончарова, С. Демченко, С. Запара, М. Карпенко, О. Карягіна, О. Кармаза, В. Комаров, С. Кузьменко, В. Лісичина, Н. Мазаракі, О. Попаденко, М. Поліщук, Ю. Притика та багато ін. Однак потребує наукового осмислення та обґрунтування системи підготовки медіаторів в Україні у світлі ухвалення законодавства про медіацію.

Метою наукової розвідки є обґрунтування сучасного стану та перспектив розвитку системи підготовки медіаторів в Україні.

Виклад основного матеріалу. У сучасній правовій державі спори повинні

вирішуватися насамперед відповідно до фундаментальних принципів права та у спосіб, який найбільше відповідає потребам сторін спору. Під час реалізації права на справедливий суд людина поновлює порушені права і свободи, при цьому держава повинна забезпечити не тільки ефективну систему правосуддя, але й належним чином забезпечений, доступний та широкий спектр методів вирішення правових спорів [1, с. 9]. Медіація набуває все більшої популярності в Україні як альтернативний спосіб вирішення судових спорів, оскільки їй більшою мірою довіряють особи, які зацікавлені у мирному і чесному вирішенні конфлікту. Отож, справедливою є дискусія щодо змісту та якості підготовки медіаторів, а особливо важливим є осмислення питання – якою має бути базова освіта і підготовка медіатора, який бере участь у вирішенні правових спорів.

У ст. 9 Закону України «Про медіацію» від 2021 р. визначено, що медіатором може бути фізична особа, яка пройшла базову підготовку медіатора в Україні або за кордоном. Медіатором не може бути особа, яка має судимість, особа, цивільна дієздатність якої обмежена, або недієздатна особа. А відповідно до ст. 10 Закону базова підготовка медіаторів має здійснюватися за програмою обсягом не менше ніж 90 годин навчання, у тому числі не менше ніж 45 годин практичного навчання [2]. Акцент зроблено саме на якості підготовки медіатора, а не на його віці чи досвіді. Важливою є і освітня спеціальність медіатора, зважаючи на специфіку спорів, які він допомагає вирішити. Правові спори вимагають залучення медіатора з вищою юридичною освітою [3, с. 54]. У багатьох країнах медіація може здійснюватися на професійній та непрофесійній основі. В Україні більшість медіаторів, як правило, має вищу освіту (психологічну, педагогічну, юридичну тощо) і додатково до неї пройшли спеціальну підготовку з теоретичного та практичного навчання базовим навичкам медіатора. Позитивним фактом є те, що професія медіатора визнана державою, згідно з класифікатором професій України медіатор – це фахівець з урегулювання конфліктів та медіації в соціально-політичній сфері (код професії 2442.2) [4, с. 267]. Ми поділяємо позицію, що виключно професійно підготовлені та кваліфіковані медіатори з юридичною освітою можуть брати участь у вирішенні правових спорів.

Професійна підготовка медіаторів розглядається як: передумова доступу до професії медіатора та отримання кваліфікації медіатора як рівня професійної майстерності; формування системи знань, навичок та компетентностей медіаторів, у тому числі відповідно до їх майбутньої спеціалізації; формування відповідних морально-етичних якостей медіатора; гарантія дотримання медіаторами принципів медіації та процедурної справедливості; важлива умова шанобливого ставлення суспільства до професії медіатора. Мета професійної підготовки медіаторів – це формування професійного медіаторського корпусу для забезпечення прав та законних інтересів сторін медіації, третіх осіб та суспільства в цілому [1, с. 28]. Спеціальна підготовка медіаторів з правових спорів має базуватись на основі вищої юридичної освіти (не нижче магістерського рівня вищої освіти).

Наявна думка, що психологічна або юридична освіта можуть не тільки не допомагати, а навіть заважати, тому що медіатору дуже важко уникнути безоціночного підходу щодо правильності ухваленого рішення з погляду юриспруденції тощо. І тому обов'язкові вимоги до особи, яка може бути медіатором, не повинні міститися в полі професійних вимог і стажу роботи. Медіатор повинен мати особистісні риси і навички, які відповідають «профілю медіатора», а саме: бути емоційно зрілою людиною, володіти навичками активного слухання, а також мати емпатію [5]. Тож нейтральності та емпатичності медіатора інколи надається вищий пріоритет порівняно з кваліфікованістю та «Hard skills».

Нейтральність медіатора є наріжним каменем медіаційного процесу та гарантує законність і справедливість медіаційної угоди. Водночас зміст поняття нейтральності медіатора не є постійною величиною і залежать від дії багатьох чинників, у тому числі професіоналізму медіатора, обраного стилю медіації, особливостей кожної окремої процедури медіації [1, с. 21]. Принагідно зазначимо, що медіатора не треба ототожнювати з суддею. Медіатор не є у ролі арбітра і не ухвалює жодних рішень у вирішенні правового спору, а лише сприяє пошуку компромісу. Проте здатність врегульовувати правові спори вимагає від фахівця глибокого знання і розуміння фундаментальних принципів права та відповідного законодавства. Саме ця якість медіатора і дозволяє бути об'єктивним, неупередженим та нейтральним, а головне – не позбавити справедливості жодну зі сторін спору.

І. Жарук вважає, що на цей час успіх у соціально-економічній та інших сферах діяльності залежить від сучасних знань, умінь, навичок, компетентностей працівників поряд із розвитком новітніх технологій, а це потребує значних і постійних інвестицій у неперервне навчання, підвищення кваліфікації фахівців. Конкуренція на ринку праці вимагає від випускників ЗВО не лише високий кваліфікаційний рівень, але й достатній рівень розвитку загальної культури. До останньої автор відносить й професійну підготовку у вітчизняних ЗВО майбутніх фахівців із медіації на принципах добровільності, конфіденційності, нейтральності, незалежності, неупередженості, як того вимагає чинний Закон України «Про медіацію» [6, с. 72]. Отже, комунікабельність та навички активного слухання, емпатичність і проникливість, а також інші особистісні риси медіатора треба віднести виключно до «Soft skills». Вони не можуть вважатися основою професійної підготовки медіатора, а перевага має надаватися саме професійним знанням, умінням та навичкам.

Іншим дискусійним питанням є визначення пріоритетного і авторитетного суб'єкта підготовки медіаторів.

Феномен західної медіації характеризується передусім організованими спробами інституціоналізувати її і використовувати для цього механізми правового регулювання. Для надання послуг медіації населенню та юридичним особам створюються державні, громадські та комерційні організації. Вони проводять навчання та підготовку медіаторів, займаються маркетингом медіаційних послуг, приймають заявки від населення, організовують проведення і моніторинг процедур медіації, займаються просвітницькою та громадською діяльністю. Держава, зі свого боку, забезпечує законодавчу базу для діяльності професійних медіаторів, визнає легітимність і корисність цієї діяльності, сприяє поширенню практики медіації [7, с. 227]. В Україні наявна логічна конкуренція між закладами вищої освіти та професійними неурядовими організаціями медіаторів як суб'єктами підготовки та перепідготовки майбутніх медіаторів.

Переваги і недоліки кожного з цих суб'єктів зумовлені непослідовним розвитком інституту медіації в Україні, що відбувався понад 25 років без спеціального нормативно-правового акта. ЗВО не демонстрували мотивації у підготовці медіаторів через непевне правове врегулювання цієї професії, а громадські організації, що активно напружували практику медіації в Україні, не мали переконливий авторитет як суб'єкти надання освітніх послуг.

На сьогодні найактивнішими у підготовці медіаторів залишаються ГО «Українська Академія Медіації», ГО «Асоціація Сімейних Медіаторів України», Центр медіації та альтернативного вирішення спорів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, Центр досліджень медіації та діалогу Національного університету «Кієво-Могилянська академія» та ін. Професійне навчання медіаторів здійснюють ряд організацій, серед яких ГО «Жіночі ініціативи» (м. Пирятин, Полтавська область), Інститут миру і порозуміння (м. Київ), Одеська обласна група медіації (м. Одеса), Подільський центр медіації (м. Вінниця), Український центр медіації при КМБШ (м. Київ), Центр права та посередництва (м. Харків), Школа медіації Академії адвокатури України (м. Київ), ГО «Ла-Страда Україна» (м. Київ) [8]. Організації медіаторів в усьому світі розробляють стандарти професійної підготовки медіаторів, кодекси етики медіаторів, правила проведення медіацій, дисциплінарні процедури, що застосовуються до медіаторів — членів організацій. Організації медіаторів здійснюють професійну підготовку та навчання медіаторів, їх сертифікацію і подальше підвищення кваліфікації. Висока конкуренція на ринку медіаційних послуг, коли у всіх країнах медіаторів більше, ніж бажаючих скористатися їх послугами, призвела до жорсткого відбору тренінгових та сертифікаційних програм, постійного підвищення якості підготовки медіаторів [7, с. 231]. Неурядові організації в Україні пропонують широкий спектр освітніх послуг у сфері медіації і фактично монополізують цю сферу.

Наявне і скептичне ставлення до підготовки професійних медіаторів у закладах вищої освіти. На думку керівниці центру медіації Г. Срьоменко, підготовка медіаторів, підвищення їх кваліфікації не може бути прерогативою закладів вищої освіти. Тренінгові програми, в межах яких проходять підготовку медіатори, спрямовані на відпрацювання навичок, а не надання знань про медіацію, що є головним завданням закладів вищої освіти [9]. З цього питання наведемо узагальнення закордонного досвіду.

У Австрії професійним медіатором може бути особа, яка досягла 28 років, має встановлену законом професійну кваліфікацію, заслуговує на довіру та уклала договір страхування цивільної відповідальності. В Албанії – яка має диплом про отримання університетської освіти, досягла 25 років, закінчила курси професійної підготовки, має ліцензію, зареєстрована в реєстрі медіаторів і щодо неї відсутній обвинувальний вирок за вчинення умисного злочину. У Болгарії медіатором може бути будь-яка активна особа, яка не була засуджена за злочин та зарахована до Єдиного реєстру медіаторів [10, с. 27]. Закордонна практика підготовки медіаторів характеризується поліваріативним підходом до визначення суб'єктів підготовки медіаторів, а держава мінімально втручається у цей процес, за винятком питання сертифікації медіаторів. Саморегулювання інституту медіації є гарантією його прозорого і демократичного розвитку в Україні.

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про медіацію», підготовка медіаторів може здійснюватися будь-якими суб'єктами освітньої діяльності, тобто фізичними або юридичними особами. Підготовка медіаторів може бути базовою або спеціальною, відповідно до програми навчання.

Основні засади навчання базовим навичкам медіатора розроблені з метою окреслення мінімальних вимог до навчання медіаторів задля забезпечення належної якості надання ними послуг [11] Громадською організацією «Національна асоціація медіаторів України» спільно з провідними організаціями медіаторів України. Їх якість і обґрунтованість не викликають сумнівів, але методичне забезпечення навчання базовим навичкам є рекомендаційним і враховується суб'єктами освітньої діяльності на власний розсуд.

Стандартизація навчання медіаторів в Україні є важливою, оскільки це дасть змогу забезпечити мінімальні вимоги щодо якості підготовки медіаторів в інтересах бенефіціарів. Контроль дотримання та забезпечення стандартів навчання медіаторів є можливим щодо закладів вищої освіти і проблематичним щодо інститутів громадянського суспільства. Це пріоритезує саме університетські освітні програми для медіаторів.

У Стандарті вищої освіти України зі спеціальності 081 «Право» другого магістерського рівня вищої освіти від 17.08.2020 р., серед спеціальних компетентностей юриста, закріплено здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів (СК8). Цей нормативно-правовий акт покладає на заклади вищої освіти, які готують фахівців у сфері права, відповідні завдання та відповідальність щодо формування «Hard skills» з медіації. Отже, основну базову підготовку медіаторів треба передбачити у робочих навчальних планах бакалаврів спеціальності 081 «Право», а спеціальну підготовку – на спеціалізованих сертифікатних магістерських програмах.

Важливим є питання підтвердження права на діяльність як медіатор.

На посвідчення проходження особою навчання, його завершення та рівня набутих компетентностей (у випадку, якщо проводилось підсумкове оцінювання) провайдер освітніх послуг має видати випускникові відповідний сертифікат або інший документ (свідоцтво, диплом тощо) [11]. Відповідно до ст. 10 Закону України «Про медіацію» суб'єктом освітньої діяльності повинно бути видано сертифікат, що підтверджує проходження базової та/або спеціалізованої підготовки медіатора. До нього додається перелік компонентів програми навчання і набутих компетентностей. Суб'єкти освітньої діяльності, що здійснюють підготовку медіаторів, ведуть реєстри своїх випускників [2]. Наприклад, ГО «Національна асоціація медіаторів України» веде власний реєстр медіаторів – членів ГО «НАМУ». Але саме останнє положення потребує додаткової аргументації.

Ведення реєстрів підготовлених осіб та належна сертифікація значно підвищить ефективність навчання медіаторів, а також забезпечить їх високу кваліфікацію. Гідним схвалення є ухвалення не лише дипломів державного зразка, а й дипломів, виданих у закордонних країнах [12, с. 212; 14]. Вважаємо, що доступ до професії медіатора має бути аналогічним механізму отримання права на заняття адвокатською діяльністю. Отож особа повинна скласти єдиний незалежний державний кваліфікаційний іспит медіатора на базі провайдера освітньої послуги, що має ліцензію та отримати свідоцтво про право на заняття медіацією.

Пропонується створити та використовувати єдиний державний реєстр

сертифікованих медіаторів, розпорядником якого будуть або територіальні органи юстиції, або єдина професійна організація, що об'єднуватиме усіх медіаторів України та визначатиме стандарти професії.

З метою удосконалення вказаного інституту дослідники пропонують: 1) забезпечити державне регулювання медіації та підготовки кадрів у цій сфері; 2) виробити єдині державні стандарти підготовки медіаторів; 3) здійснювати обов'язкову акредитацію установ, що здійснюють підготовку кадрів для сфери медіації; 4) забезпечити постійне міжнародне співробітництво та обмін досвідом у сфері досудового примирення та врегулювання спорів; 5) сформувавши єдиний державний реєстр кваліфікованих/сертифікованих медіаторів; 6) забезпечити постійний державний та громадський контроль за якістю надання послуг у сфері медіації [13, с. 36]. Пропонується посилити державне регулювання цієї сфери [15] у частині контролю за підготовкою та сертифікацією медіаторів. Вважаємо, що саморегуляція в медіації пріоритетна, але обґрунтованою є потреба гарантувати якість підготовки медіаторів в інтересах споживачів відповідних послуг.

Висновки. На основі виконаного дослідження пропонуємо такі висновки:

1. Медіатор не є арбітром і не ухвалює жодних рішень у вирішенні правового спору, а лише сприяє пошуку компромісу. Проте здатність врегулювати правові спори вимагає від фахівця глибокого знання і розуміння фундаментальних принципів права та відповідного законодавства. Професійно підготовлені та кваліфіковані медіатори з юридичною освітою можуть брати участь у вирішенні правових спорів. Спеціальна підготовка медіаторів з правових спорів має базуватись на основі вищої юридичної освіти (не нижче магістерського рівня вищої освіти).

2. Механізм доступу до професії медіатора має бути аналогічним механізму отримання права на заняття адвокатською діяльністю. Треба застосовувати єдиний незалежний державний кваліфікаційний іспит медіатора на базі суб'єкта надання освітньої послуги, що має ліцензію. За результатом навчання та успішного складання іспиту особа повинна отримати свідоцтво про право на заняття медіацією. Пропонуємо створити та використовувати єдиний державний реєстр сертифікованих медіаторів, розпорядником якого будуть або територіальні органи юстиції, або єдина професійна організація, що об'єднуватиме всіх медіаторів України та визначатиме стандарти професії.

3. Саморегулювання інституту медіації є гарантією його прозорого і демократичного розвитку в Україні. Але стандартизація навчання медіаторів в Україні дасть змогу забезпечити якість підготовки медіаторів в інтересах бенефіціарів. Контроль дотримання та забезпечення стандартів навчання медіаторів є необхідним.

Список використаних джерел

1. Мазаракі Н. А. Теоретико-правові засади запровадження медіації в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01 / Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ, 2019. 42 с.
2. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2022. № 7. Ст. 51.
3. Наливайко Л. Р. Зарубіжний досвід врегулювання медіації як альтернативного способу вирішення правових конфліктів у світлі прийняття Закону України «Про медіацію». *Медіація як спосіб вирішення приватно- та публічно-правових спорів: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 30 листопада 2021 р.)*. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. С. 19-22.
4. Кобзева Т. А. Професійна підготовка медіаторів в Україні. *Реформування правової системи в контексті євроінтеграційних процесів : матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 19–20 трав. 2022 р.)* / редкол.: проф. А. М. Куліш, В. В. Миргород-Карпова, А. В. Стебляк Суми : Сумський державний університет, 2022. С. 266-268.
5. Єрьоменко Г. Перспективи розвитку медіації в Україні. URL : <http://www.ukrmediation.com.ua/files/content/Perspectivy.pdf>.
6. Жарук І. В. Професійна підготовка у вітчизняних ЗВО медіаторів – вимога часу. URL : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23051/Zharuk_Profesiina_pidhotovka_u_vitchyznianskykh_ZVO_mediatoriv_%20vymoha_chasu.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
7. Кисельова Т. С. Правове регулювання відносин із надання послуг медіації в зарубіжних країнах. *Право України*. 2011. № 11-12. С. 225-235.
8. Кулінченко О. С. Підготовка майбутніх педагогів до впровадження медіації. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки»*. 2018. № 6. С. 80-87.
9. Кармаза О. Інститут медіації: основні концепції розвитку. *Підприємство*,

господарство і право. 2017. №2. С. 24-28.

10. Основні засади навчання базовим навичкам медіатора ; за заг. ред. К. Б. Наровської. Київ : Видавець В. Захаренко, 2019. 32 с.

11. Бондарчук Н., Бугайчук А. Проблеми правового регулювання медіації в Україні. *Підприємництво, господарство і право. 2018. №10. С. 209-213.*

12. Супрун Г. Зарубіжний досвід підготовки медіаторів та можливості його застосування в Україні. *Підприємництво, господарство і право. 2019. №1. С. 34-37.*

13. Nalyvaiko L., Chanysheva G., Kozin S. Remuneration Of Public Servants In The Federal Republic Of Germany. *Baltic Journal of Economic Studies. 2018. №4 (5). P. 228-232.*

14. Наливайко Л.Р., Ільєнко Д.Ю., Ільєнко В.Ю. Інститут медіації як ефективний спосіб вирішення конфліктів в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал. 2021. № 9. С. 29-32.*

Надійшла до редакції 07.06.2022

References

1. Mazaraki; N. A. (2019) Teoretyko-pravovi zasady zaprovadzhennya mediatsiyi v Ukraini [Theoretical and legal foundations of the introduction of mediation in Ukraine] : avtoref. dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.01 / In-t zakonodavstva Verkhovnoyi Rady Ukrainy. Kyiv, 42 p. [in Ukr.].

2. Pro mediatsiyu (On mediation) : Zakon Ukrainy vid 16.11.2021 r. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2022. № 7. Art. 51. [in Ukr.].

3. Nalyvayko, L. R. (2022) Zarubizhnyy dosvid vrehulyuvannya mediatsiyi yak al'ternatyvnoho sposobu vyrishennya pravovykh konfliktiv u svitli pryynyattya Zakonu Ukrainy «Pro mediatsiyu» [Foreign experience of mediation settlement as an alternative way of resolving legal conflicts in the light of the adoption of the Law of Ukraine «On Mediation»]. *Mediatsiya yak sposib vyrishennya pryvatno- ta publichno-pravovykh sporiv: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Dnipro, 30 lystopada 2021 r.)*. Dnipro: Dniprop. derzh. un-t vnutr. sprav, pp. 19-22. [in Ukr.].

4. Kobzyeva, T. A. (2022) Profesiyna pidhotovka mediatoriv v Ukraini [Professional training of mediators in Ukraine]. *Reformuvannya pravovoyi systemy v konteksti yevrointehratsiynykh protsesiv : materialy VI Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (m. Sumy, 19–20 trav. 2022 r.) / redkol.: prof. A. M. Kulish, V. V. Myrhorod-Karpova, A. V. Steblyanko Sumy : Sums'kyi derzhavnyy universytet, pp. 266-268. [in Ukr.].*

5. Yer'omenko, H. Perspektivy rozvytku mediatsiyi v Ukraini [Prospects for the development of mediation in Ukraine]. URL : <http://www.ukrmediation.com.ua/files/content/Perspectyvy.pdf>. [in Ukr.].

6. Zharuk, I. V. Profesiyna pidhotovka u vitchyznyanykh ZVO mediatoriv – vymoha chasu [Professional training of mediators at domestic higher education institutions – the need of the hour]. URL : http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23051/Zharuk_Profesiina_pidhotovka_u_vitchyznanykh_ZVO_mediatoriv_%20vymoha_chasu.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [in Ukr.].

7. Kyse'ova, T. S. (2011) Pravove rehulyuvannya vidnosyn iz nadannya posluh mediatsiyi v zarubizhnykh krayinakh [Legal regulation of relations with the provision of mediation services in foreign countries]. *Pravo Ukrainy. № 11-12, pp. 225-235. [in Ukr.].*

8. Kulichenko, O. S. (2018) Pidhotovka maybutnikh pedahohiv do vprovadzhennya mediatsiyi [Training of future teachers for the introduction of mediation]. *Visnyk Cherkas'koho natsional'noho universyetu imeni Bohdana Khmel'nyts'koho. Seriya: «Pedahohichni nauky». № 6, pp. 80-87. [in Ukr.].*

9. Karmaza, O. (2017) Instytut mediatsiyi: osnovni kontseptsiyi rozvytku [Institute of mediation: basic concepts of development]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo. №2, pp. 24-28. [in Ukr.].*

10. Osnovni zasady navchannya bazovym navychkam mediatora [Basic principles of teaching the basic skills of a mediator] ; za zah. red. K. B. Narov's'koyi. Kyiv : Vydavets' V. Zakharenko, 2019. 32 p. [in Ukr.].

11. Bondarchuk, N., Buhaychuk, A. (2018) Problemy pravovoho rehulyuvannya mediatsiyi v Ukraini [Problems of legal regulation of mediation in Ukraine]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo. №10, pp. 209-213. [in Ukr.].*

12. Suprun, H. (2019) Zarubizhnyy dosvid pidhotovky mediatoriv ta mozhlyvosti yoho zastosuvannya v Ukraini [Foreign experience of training mediators and the possibility of its application in Ukraine]. *Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo. №1, pp. 34-37. [in Ukr.].*

13. Nalyvaiko, L., Chanysheva, G., Kozin, S. (2018) Remuneration Of Public Servants In The Federal Republic Of Germany. *Baltic Journal of Economic Studies. №4 (5), pp. 228-232.*

14. Nalyvayko, L.R., Il'yenko, D.Yu., Il'yenko, V.Yu. (2021) Instytut mediatsiyi yak efektyvnyy sposib vyrishennya konfliktiv v Ukraini [he Institute of Mediation as an effective method of conflict resolution in Ukraine]. *Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal. № 9, pp. 29-32. [in Ukr.].*

ABSTRACT

Tsagik Oganisyan. System of training mediators in Ukraine: current status and prospects.

The article is devoted to the characteristics of the current state and prospects for developing the mediator training system in Ukraine. The law of Ukraine established the legal status of mediators, which actualised this type of professional activity. In Ukraine, there is competition between higher educational institutions and professional non-governmental mediators as subjects of training and retraining for future mediators.

Non-governmental organisations in Ukraine offer a wide range of educational services in mediation and monopolise this field.

It was concluded that the ability to settle legal disputes requires a specialist to have deep knowledge and understanding of the fundamental principles of law and relevant legislation. Professionally trained and qualified mediators with legal education can participate in the resolution of legal disputes. The unique training of mediators in legal disputes must be based on higher legal education (not lower than a master's level).

It is proposed to ensure access to the mediator profession, similarly to obtaining the right to engage in advocacy. Using a single independent state qualification exam for a mediator is suggested based on a licensed educational service provider. According to the result of training and successful exam passing, a person should receive a certificate of the right to engage in mediation. It is proposed to create and use a single state register of certified mediators, administered either by territorial justice bodies or a single professional organisation that will unite all mediators of Ukraine and determine the profession's standards. Standardisation of training of mediators in Ukraine will provide an opportunity to ensure the quality of training of mediators in the interests of beneficiaries. Monitoring compliance and ensuring mediator training standards are necessary.

Keywords: *mediation, mediators, professional training, mediator qualification, standardisation of mediator training, mediator certification, mediator register.*

УДК 342.95

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-2-101-107

**Каміль
ПРИМАКОВ©**
кандидат
юридичних наук

**Наталія
БРАТИШКО©**
студентка
Навчально-наукового
інституту права
та інноваційної
освіти

*(Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпро, Україна)*

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПРАВОПОРУШЕННЯ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Досліджено зміст правового регулювання адміністративної відповідальності за проступки в галузі охорони здоров'я населення. Виокремлено специфічні ознаки, які є визначальними для характеристики адміністративної відповідальності за порушення в галузі охорони здоров'я населення і водночас такими, що вирізняють її серед інших різновидів юридичної відповідальності. Розкрито об'єкт, об'єктивну сторону, суб'єкт та суб'єктивну сторону зазначеного правопорушення. Зазначено, що кожна людина має природне невід'ємне і непорушне право на охорону здоров'я. Суспільство і держава відповідальні перед сучасними і майбутніми поколіннями за рівень здоров'я і збереження генофонду народу України і саме тому вони повинні забезпечувати пріоритетність охорони здоров'я в діяльності держави, поліпшення умов праці, навчання, побуту і відпочинку населення, вирішення екологічних проблем, вдосконалення медичної допомоги і запровадження здорового способу життя. Виконано правовий аналіз щодо правопорушень в галузі охорони здоров'я населення і вказано, що складати протоколи про адміністративне правопорушення в цій сфері повинні особи, які зазначені в статті 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП). Наведено власні пропозиції щодо перспективи вдосконалення адміністративної відповідальності у сфері охорони здоров'я.

Ключові слова: *адміністративна відповідальність, адміністративні правопорушення, охорона здоров'я населення, правове регулювання, Кодекс України про адміністративні правопорушення.*

© К. Примаков, 2022

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-2349-8599>

k_zpd@dduvs.in.ua

© Н. Братішко, 2022

jurf@dduvs.in.ua